

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Шевченківського районного суду міста Чернівці

19.12.2024

Чернівці, 2024

I. Вступ

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 19.12.2024 групою НПМ здійснено відвідування Шевченківського районного суду міста Чернівці (далі – суд).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Ісопенко Ірина Юльянівна, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Чернівецькій області (керівник групи НПМ);

Сидоренко Олександр Олегович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Лупу Аріна Віталіївна, представник громадської організації (регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини).

Шевченківський районний суд міста Чернівці знаходиться за адресою: вул. Кафедральна, 4, місто Чернівці, Чернівецька область, 58000.

Керівництво суду:

Мамчин Петро Ігорович Анатолійович, голова суду;

Веселий Сергій Сергійович, керівник апарату суду.

Під час проведення відвідування суду відзначено, що керівництво суду забезпечило безперешкодний доступ до всіх приміщень суду. Групу НПМ під час моніторингового візиту супроводжував керівник апарату суду Веселий Сергій Сергійович.

Об'єкт відвідування є судом першої інстанції, в якому розглядаються справи, віднесені процесуальним законом до його підсудності, а саме: цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку передбачених процесуальними законами.

Штатна чисельність суддів – 13, в тому числі фактично.

Організаційне та фінансове забезпечення діяльності суду здійснює Державна судова адміністрація України через Територіальне управління Державної судової адміністрації України у Чернівецькій області.

У ході відвідування групою НПМ встановлено, що у суді проводиться капітальний ремонт фасаду, внаслідок чого відсутні вивіска із назвою суду та кнопка виклику для осіб з інвалідністю.

Суд розміщений в окремій двоповерховій будівлі (фото 1, 2). У будівлі суду облаштовано два входи/виходи – основний (центральний), службовий (конвойний)

При вході до приміщення суду розміщується пост співробітників Служби судової охорони, що забезпечують пропускний режим та здійснюють реєстрацію відвідувачів суду, громадський порядок і захист усіх учасників судового процесу. Наявна система відеонагляду та стаціонарний металодетектор арочного типу (фото 3). Також групою НППМ з'ясовано, що на пості співробітників Служби судової охорони знаходиться медична аптечка для надання першої домедичної допомоги.

Згідно з вимогами пунктів 8.3.3 та 8.4.2.3 Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність) на сходах всередині будівлі наявні застережні тактильні смуги по ширині проходу або контрастне кольорове маркування та позначення для вільного орієнтування, пересування, всередині об'єкта.

У суді розміщено 4 зали судових засідань. Для розгляду кримінальних справ облаштовані всі чотири зали судових засідань, які знаходяться на першому поверсі суду, та в яких розміщені кабінети для підсудних з огорожею зі спеціального захисного скла, на вікнах встановлено ґрати, наявні бутлі з питною водою (фото 4, 5, 6). Зали судових засідань технічно оснащені системою відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань у режимі відеоконференції. Зала судових засідань № 1 облаштована для слухання судових справ під грифом «секретно» (фото 7). У залі судових засідань для розгляду кримінальних справ № 4 обладнано санітарну кімнату для особового складу варту та обвинувачених (підсудних), засуджених (фото 8).

Вікна чотирьох зал судового засідання для розгляду кримінальних справ заґратовані, що дозволяє забезпечити безпеку в суді та відповідає вимогам пункту 11 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція).

Конвоювання підсудних (засуджених) до суду здійснює Національна гвардія України та Національна поліція України. Протягом 2024 року, Національна гвардія України здійснила до суду більше 280 конвоювань, а Національна поліція України – більше 1030.

На час візиту обвинувачені (підсудні), засуджені в суді не перебували.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НППМ здійснено 12.04.2019. За результатами попереднього відвідування НППМ встановлено порушення прав осіб з

інвалідністю; порушення права на захист від катувань, жорстокого поводження, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання; порушення права на захист підсудних (засуджених); порушення прав осіб на безпечне середовище.

Слід зазначити, що недоліки та порушення, виявлені за результатами попереднього відвідування, не усунуті, надані рекомендації не виконані за винятком рекомендацій щодо забезпечення суду вогнегасниками, що пройшли технічне обслуговування.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. У порушення вимог пунктів 6.5.1 та 6.5.2 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН Суди), а також пунктів 9, 10 Інструкції, у приміщенні суду не обладнано камери для обвинувачених (підсудних), засуджених, а також приміщення для розміщення особового складу варті. Особи, які перебувають під вартою, тримаються у стаціонарному загородженні у залі судового засідання або в спеціальному автомобілі. Така практика не забезпечує роздільного тримання чоловіків і жінок, дорослих і неповнолітніх, а також ізолюваного тримання осіб, яким заборонено спілкування між собою.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

2. Установлено факт порушення вимог пункту 13 Інструкції, а саме: в приміщенні суду відсутній ізолюваний маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від конвойного автомобіля до зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, у зв'язку з чим, обвинувачені (підсудні), засуджені конвоюються відкритими для третіх осіб коридорами, що призводить до порушення їх прав та прав оточуючих на безпеку (фото 9).

3. У порушення вимог пункту 5.11 ДБН Суди та пункту 14 Інструкції в суді не обладнано бокс для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огорожену стоянку для спеціального автотранспорту варті біля зовнішнього спеціального входу (фото 10).

Порушення прав осіб з інвалідністю (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, статті 21 Конституції України) та маломобільних груп населення.

4. У порушення вимог пунктів 5.3 та 6.3 ДБН Інклюзивність, приміщення суду не обладнано зовнішніми та внутрішніми пандусами, у зв'язку з чим маломобільні групи населення, без сторонньої допомоги не можуть потрапити до зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, санітарного вузла та інших приміщень суду.

5. Окрім цього, у порушення вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність, санітарні вузли у приміщенні суду не пристосовані для користування маломобільними групами населення у зв'язку з відсутністю у них поручнів та можливості людині на кріслі колісному потрапити до санітарної кімнати (фото 11).

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

6. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, невідповідність вимог пункту 6.5.2 ДБН Суди, у приміщенні Суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними), засудженими, що унеможливорює реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Чернівецькій області:

1. Вжити заходи щодо запобігання порушень, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.

Шевченківському районному суду міста Чернівці:

1. Забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) не менш ніж 4 м² виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ;
2. Облаштувати в суді приміщення для розміщення особового складу варти;
3. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду;
4. Забезпечити ізольований маршрут конвоювання підсудних засуджених від камер до зали судових засідань для розгляду кримінальних справ;
5. Вжити заходів щодо обладнання кімнати для роботи адвоката з підсудними (засудженими);
6. Обладнати бокс для заїзду спеціального автотранспорту варти та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або (при неможливості обладнання боксу) огороженої стоянки для спеціального автотранспорту варти біля зовнішнього спеціального входу.

До звіту додаються: фотофіксація на 2 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

**Представник Уповноваженого
Верховної Ради України з
прав людини у Чернівецькій області**

Ірина ІСОПЕНКО

Фотофіксація

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Φοτο 9

Φοτο 10

Φοτο 11

